

از بحرانی کوچک تا فاجعه‌ای بزرگ

سرمایه‌گذاری در گردشگری

و امنیت درازمدت ملی

مقاله

دیگر ناچاریم ویژگی‌های فرهنگی منطقه‌ای را برجسته کرده و به صورتی جالب و جذاب درآوریم طبیعی است که در این شرایط سلیق و دل‌بستگی‌های گاه متضاد پدید آیند که ممکن است موجب جدال‌های غیر قابل پیش‌بینی شوند. در چنین شرایطی و برای جلوگیری از آثار سوء این تضادها لازم است، از هنرهای مختلف کمک بگیریم. هنرها به ویژه هنرهایی چون موسیقی، تئاتر و سینما می‌توانند، جاذبه‌ای منطقه‌ای را به جاذبه‌ای ملی و حتی جهانی تبدیل کنند و بدین ترتیب موجب رفع بسیاری از این تضادها شوند. مثلاً هنگامی که مردم یک منطقه که با زبانی دیگر با یکدیگر گفتگو می‌کنند، تحت تاثیر ترانه‌های فارسی قرار گیرند، طبعاً آن را زمزمه کرده و نوعی علاقه فرهنگی در آن‌ها پدیدار می‌شود. همین تاثیر را می‌توان معکوس کرد، بدین معنی که متن محلی را به زبان فارسی برگرداند و در کل حوزه ملی جاذبه‌ای منطقه‌ای را فعال کرد. عین همین رویدادها را می‌توان از طریق به کارگیری هنرهای نمایش و تجسمی تحقق بخشید. هیچ‌گاه نباید از آثار درخشان هنر در ایجاد جاذبه چشم‌پوشید. هنر گوهر ناشناخته وحدت ملی ما بوده است. درست به همان گونه که شعر توانست چنین نقشی را در ایران باز کند.

انگیزه‌های سرمایه‌گذاری

می‌گویند بزرگترین و مهم‌ترین عامل در ایجاد انگیزه سرمایه‌گذاری سودآوری است. اما این انگیزه زمانی فعال می‌شود که بتوان از دو مقوله امنیت و دل‌بستگی‌های منطقه‌ای بهره‌کافی را به دست آورد. بنابراین لازم است به این نکته توجه داشته باشیم که اگر بسترهای لازم برای آن که سرمایه‌گذار نتواند بیشترین پول در جیب گردشگر را جذب پروژه‌های آینده خود کند، طبعاً سود کافی را به دست نیاورده و در اینصورت مال خود را وارد چنین ریسک‌هایی نخواهد کرد. بنابراین هر محدودیتی، بویژه در حیطه فرهنگی می‌تواند بازدارنده تحرک سرمایه تلقی شود. هیچ‌زمانی نباید این اصل را فراموش کنیم که، نمی‌توان در عرصه اقتصاد غیر متمرکز و در عین حال در عرصه فرهنگ متمرکز عمل کرد.

در خاتمه باید یادآور شویم که تعلل در بکارگیری هر عاملی برای جذب سرمایه و به ویژه ایجاد تضاد در دو حوزه فرهنگ با اقتصاد سیاسی آثاری به مراتب خطرناکتر از آن بازتاب‌هایی خواهد داشت که امروزه ممکن است حساسیت گروه‌هایی را برانگیزد. در چنین شرایطی انگیزه سرمایه‌گذار برای تحرک سرمایه خود از بین می‌رود و تمامی منابعی که می‌توانند آثاری مثبت در توسعه سرمایه‌گذاری بازی کنند تبدیل به خود می‌شوند. طبیعی خواهد بود اگر آثار مثبت به آثاری منفی بدل شوند. یعنی منابع مهم به هدر می‌روند، اشتغال کم می‌شود و بیکاری گسترده پدید می‌آید به طوری که فساد ظاهر می‌شود که بسیار خطرناک‌تر از فسادهای بود که به گمان عده‌ای با اجرای این طرح‌ها پدید می‌آیند. اگر فسادهای اولیه قابل تغییر به روندی مثبت، آن هم از طریق فرهنگی باشند، فسادهای حاصل از بیکاری کل امنیت ملی و فرهنگ جامعه را به خطر خواهند انداخت. هیچ‌عاقلی برای جلوگیری از بحرانی کوچک خود را به دام بحرانی بزرگتر نمی‌اندازد.

هنگامی که رقم ۵۰ میلیارد دلار فرصت سرمایه‌گذاری در شاخه گردشگری مطرح می‌شود بلافاصله این پرسش مطرح می‌گردد که چرا سرمایه‌گذاران تا کنون از این فرصت‌ها بهره‌برداری نکرده‌اند؟ اهمیت این پرسش در آن است که اگر نتوانیم پاسخ به آن و دلایل این تاخیر را بیابیم، طبعاً باز هم این روند به تاخیر خواهد افتاد و باز هم ناظر بر تکرار پدیده‌ای خواهیم شد که قبلاً آن را تجربه کرده ایم.

شاید مهم‌ترین عامل بازدارنده تحرک سرمایه در این شاخه، حاصل فقدان آگاهی منطقه‌های هدف نسبت به ارزش‌های این سرمایه و آثار تحرکش در همان منطقه باشد. بنابراین لازم است به صورت اصولی میان سه جزء منطقه سرمایه‌گذاری، قوانین خاص، یا جامع‌المشمول مربوط به این شاخه و انگیزه‌های تحرک سرمایه در این مناطق رابطه‌ای فعال برقرار کنیم.

فرهنگ و نحوه زیست در منطقه هدف

اولین و مهم‌ترین عامل در تحرک سرمایه در ایران توجه به نوع فرهنگ و نحوه‌های زیست منطقه‌های هدف سرمایه‌گذاری است. در این شرایط غرض اصلی و مهم آن است که بتوانیم ارزش‌های سرمایه‌گذاری منطقه‌ای و به خصوص آثار مثبتی را که این سرمایه‌گذاری‌ها بر روی ارتقای اقتصادی و فرهنگی مردم این مناطق می‌گذارد، آشکار سازیم.

هنگامی که مردم یک منطقه آثار مثبت این سرمایه‌گذاری‌ها را چه عملی و چه نظری ملاحظه کردند، نگاه خود به پشتیبان اصلی چنین اقداماتی بدل می‌شوند و از همین طریق است که امنیت سرمایه به صورت فرهنگی حاصل می‌شود. و دیگر کسی نمی‌تواند به بهانه‌های کوچک این مهم‌ترین اقدام در هنگام تحرک سرمایه‌ها در این شاخه آن است که، در هنگام سرمایه‌گذاری در هر منطقه، به آشکار سازی ارزش‌های آن اقدام کنیم. البته نباید توقع داشت که این روند به سهولت انجام گرفته و به ثمر نشیند، ما در آغاز انجام تجربه‌ای جدید هستیم. این بدان معنی است که در بسیاری از موارد ناچار خواهیم شد به صورتی عمل گرایانه با تجربیاتی که پدید می‌آیند روبه‌رو شویم و احتمال بسیار می‌رود برخی از آزمون‌های ما در آغاز به شکست فرجام پیدا کند.

قوانین عام و کشور شمول

دومین عامل در تحرک روند سرمایه‌گذاری استعانت از قوانینی است که بتوانند ساختاری فعال و یک‌دست و مشترک در حوزه روابط سرمایه‌بانهادهای دولتی، قانونی، قضایی و منطقه‌ای ایجاد کنند. طبعاً چنین شرطی در چالش با شرط اول قرار دارد. ما از یک سو می‌خواهیم عناصر و ویژگی‌های منطقه‌ای را مورد توجه قرار داده و آن‌ها را برجسته کنیم، و از سوی دیگر می‌خواهیم در حوزه ملی میدانی مشترک در میدان‌های ارتباطی و مبادلاتی میان این طرح‌ها برقرار کنیم. به ویژه در حوزه مسائل قانونی و نظم از طرحی جامع و ملی کمک بگیریم. برای آن که بتوانیم از آثار تضاد میان عوامل فرهنگی منطقه‌ای با حیطه قوانین جامع ملی جلوگیری کنیم، از یکسو لازم است به حوزه‌های اقتصادی - منطقه‌ای از یکسو حوزه سیاسی - قانونی را به صورت ملی نگاه کنیم و از سوی

م. قاف